

Conclusion. *Modern pedagogical science and practice do not always take into account gender as an important characteristic of a student. The task of the educational process based on the gender approach is to maximize the full potential of both boys and girls so that each of them can succeed in the future. The result of the work is the creation of a gender-friendly educational environment, which is made through the methodical influence of the educational process on the student as a person in general, on a young man and on a girl as a subject of education in particular.*

Key words: *gender; gender characteristics of a person; gender approach; gender-specific method of teaching; higher educational establishments; learning process; teaching a foreign language; learning a foreign language.*

*Одержано редакцією 06.11.2017
Прийнято до публікації 17.11.2017*

УДК 378. 377:37.014

КОЗІЙЧУК Оксана Григорівна,
стажист-дослідник кафедри педагогіки,
управління та адміністрування, Навчально-
науковий інститут менеджменту та психології
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН
України, м. Київ, Україна
e-mail: ksenia-3@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ МОДЕЛЮВАННЯ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ РЕГІОНУ

Розроблено теоретико-управлінські підходи до процесу моделювання щодо профорієнтаційної роботи в закладах загальної середньої освіти регіону на засадах підвищення ефективності профільного навчання та забезпечення професійного самовизначення.

Ключові слова: *модель; моделювання; проектування; профорієнтаційна робота; проектний підхід; діяльнісний підхід; системний підхід; синергетичний підхід.*

Постановка проблеми. Важливим завданням системи професійної орієнтації в межах загальноосвітньої школи є формування в учнів умінь обирати сферу професійної діяльності, що оптимально відповідає запиту регіональних ринків праці. У процесі дослідження можна констатувати, що профільне навчання ще недостатньо впливає належною мірою на профорієнтацію учнів закладів загальної середньої освіти, тому зміст і організація навчання у старшій профільній школі потребують радикальної модернізації. Глибинною причиною такої ситуації є відсутність обґрунтованих організаційно-педагогічних умов цієї діяльності, що відповідно актуалізує розроблення моделей управління, які є потужним механізмом у досягненні нової якості профільної освіти в загальних середніх закладах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Механізми розвитку і функціонування закладу загальної середньої освіти з забезпечення належного рівня профільної освіти визначені в низці документів, зокрема, у Законі України «Про освіту» (2017) [1]. Провідним теоретичним положенням розвитку регіональної освіти, стала постанова Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. «Про освітній округ» [2], що врегульовує питання створення й функціонування освітніх округів як організації освітнього простору.

Педагогічне дослідження теоретико-прикладних аспектів управління профорієнтаційною роботою в закладах освіти регіону і доцільність відповідних

пропозицій щодо моделювання даного процесу передбачає ґрунтовне опрацювання наукових доробків вітчизняних і зарубіжних учених.

У педагогічній науці дається обґрунтування структурно-функціональної моделі, де сама модель є дидактичною системою, яку підтверджують у своїх роботах видатні педагоги Ю. Бабанський, В. Безпалько, М. Скаткін та ін. Моделювання в дослідженні управління закладом освіти і регіональною освітою має місце в наукових доробках С. Гончаренка, Л. Даниленко, М. Дарманського, О. Дахіна, Г. Єльнікової, В. Лугового, В. Маслова, Н. Островерхової, З. Рябової, О. Савченко, Г. Тимошко.

Так, В. Маслов розглядає *моделювання як одну з функцій управління*, яка є не тільки методом, а й певною підсистемою (самостійною стадією) управління [3]. А. Самодрин акцентує увагу на дослідженнях комплексного моделювання освітнього простору регіону, механізмах добору змісту профільного навчання [4]. У свою чергу, у працях сучасних науковців Н. Бібік, Т. Бобко, Л. Вовк, В. Мадзігона, О. Моріна, М. Піддячого, Н. Побірченко теоретично обґрунтовуються й експериментально перевіряються педагогічні умови профорієнтації, її різних моделей. Натомість, профільне навчання як складник профорієнтації та успішну його реалізацію в закладах освіти досліджують С. Вольянська, Н. Ларіна, Б. Ренькас, І. Лернер, М. Піщаловська, С. Чистякова, Н. Шиян.

З огляду на викладене важливо зазначити, що необхідні комплексні дослідження спрямовані на узагальнення напрацювань низки сучасних концепцій, виявлення впливу сучасних тенденцій розвитку освіти, її індивідуалізація та диференціація залежно від ресурсних, культурних особливостей в регіоні. Це вимагає переосмислення організації освітнього процесу: нового бачення цілей, завдань, принципів моделювання щодо профільного навчання як засобу профорієнтаційного процесу.

Метою статті є обґрунтування організаційно-педагогічних особливостей моделі управління профорієнтаційною роботою в закладах загальної середньої освіти регіону.

Викладення основного матеріалу. Актуальність і соціальна значущість проблеми моделювання освітнього процесу висунута реаліями життя, серед яких головними є забезпечення оптимального функціонування й розвитку закладу загальної середньої освіти (ЗЗСО) в умовах регіону. У даному контексті окреслити проблему нашого наукового дослідження, установити її взаємозв'язки з аналогічними проблемами, визначити шляхи вирішення і спрогнозувати результат, дозволяє технологія педагогічного *проекткування*, яка розглядається в наукових працях С. Гончаренка, О. Коберника, В. Пікельної, О. Мармази та ін.

Відповідно складником педагогічного *проекткування* є *моделювання*, що визначено як розроблення певної *моделі* діяльності шляхом аналізу альтернативної й вибору оптимальної [5]. Із погляду філософії, *модель* (від лат. *modulus* – міра, зразок, норма) визначається як різнопланова система, що відповідно відтворює, імітує чи відображає певні характеристики (властивості, ознаки, *принципи внутрішньої організації* або функціонування) оригіналу [6].

Зазначимо важливість виокремлених дослідниками аспектів *моделювання*, які слугують основою нашого дослідження: *моделювання як специфічний спосіб* пізнання, при якому одна система (об'єкт дослідження) відтворюється в іншій (Н. Островерхова, Л. Даниленко); *основа розроблення нової теорії*; механізм визначення перспективи розвитку (В. Пікельна); *метод дослідження* зі створення штучних чи природних систем, котрі імітують суттєві властивості оригіналу (В. Паламарчук).

Ми поділяємо позицію С. Гончаренка, що *педагогічне моделювання* – є дослідженням педагогічних об'єктів (явищ), понятійних, процесуальних, структурно-змістових і концептуальних характеристик і окремих аспектів освітнього процесу в межах визначеного *соціокультурного простору* на загальноосвітньому, *професійно орієнтованому* або іншому рівнях [7].

Відповідно будемо розглядати педагогічне моделювання як метод дослідження, що наділений певною специфікою, яка відображає особливості модельованого явища: профільне навчання як складник освітнього процесу в ЗЗСО *соціокультурного простору на професійно орієнтованому рівні*.

Натомість у результаті вивчення окресленої проблеми виникає необхідність опрацювання наукових досліджень українських учених з організації цього процесу в різноаспектних моделях, зокрема: 1) концептуальній моделі профільно-диференційованої загальноосвітньої школи з арсеналом науково-методичного забезпечення щодо функціонування в *єдиному «педагогічному просторі»* А. Самодрина [4]; 2) моделі адаптованого управління Г. Єльнікової, що передбачає наявність на кожному рівні субординаційної вертикалі управління освітнім закладом і ведення діалогу між освітнім закладом і громадою в регіоні [8, 9]; 3) проєктивній моделі організації освітнього округу регіонального типу В. Проскурніна, яка визначає форми взаємодії профорієнтаційної роботи з формами профільного навчання у структурі відкритої педагогічної системи регіону [10].

У процесі моделювання управління профорієнтаційною роботою в ЗЗСО нами враховано особливості даного процесу на рівні закладу освіти і регіональному рівні.

За логікою нашого дослідження, визначимо *«регіон»* як складну соціальну систему, як цілісну, просторово-організовану форму життєдіяльності соціуму (як системи), як складне і комплексне явище – біосферний простір (сегмент сфера життя) [4]. Регіональний підхід у нашому дослідженні представлено на основі обґрунтування науковців як соціально-ситуативний (Б. Качур); соціально-педагогічний процес розвитку профільної освіти (А. Самодрин), розгортання якого спирається на реальні ресурси в регіоні.

Таким чином, поняття *«регіон»* розглядається нами як виключно цілісний *простір* для комплексно-цільового проєктування розвитку його соціальної інфраструктури – освітньої системи.

У контексті вищезазначеного, *освітній простір – це ресурс*, резерв, потенціал формування інтегрального і масштабного засобу становлення людської особистості. Простір (освітній, виховний) слугує матеріалом моделювання освітніх систем, комплексів, середовищ [11]. Усе це підтверджує думку, що моделювання є самостійною стадією управління, яка має специфічні функції та форми прояву в діяльності з управління. Тим більше, що профільне навчання, яке є неможливим без професійної орієнтації (у іншому випадку воно втрачає сенс) потребує проєктування в освітньому просторі регіону. Натомість, систему професійної орієнтації *по відношенню до проблеми забезпечення професійного самовизначення* ми вважаємо однією з ключових дидактичних і виховних систем, методичним супроводом розвитку особистості через проєктування змісту освіти у старшій ланці ЗЗСО.

Під час констатувального етапу педагогічного експерименту нами зроблено спробу визначити наукові підходи, принципи, організаційно-педагогічні умови, критерії ефективного забезпечення професійного самовизначення в ЗЗСО освітнього простору регіону. Відповідно моделювання освітнього середовища з профільного навчання передбачає організацію такого освітнього процесу, коли учні, педагоги, управлінська команда і громадськість узаємодіють за траєкторією розвитку особистості, складають певну траєкторію розвитку ЗЗСО, а ЗЗСО включено в траєкторію соціально-економічного розвитку регіону. Нами визначено, що моделювання освітнього простору з профільного навчання як складника професійної орієнтації в ЗЗСО регіону пов'язане з проєктуванням на педагогічному, технологічному й організаційному рівнях.

У контексті вищесказаного в основу розроблення моделі управління профорієнтаційною роботою в ЗЗСО нами покладено *проєктний підхід*, який сучасні вчені та педагоги (М. Артюхов, Л. Ващенко, Н. Стригун, І. Підласий, Л. Костира та ін.) визнають одним з актуальних. Такий підхід формує погляд на моделювання освітнього

середовища ЗЗСО як стратегічної мети держави, що визначена в Законі України «Про освіту» [1], забезпечує цілісність збалансованих і пов'язаних між собою закладів освіти, що задовольняють різноманітні потреби з урахуванням нахилів, потенційних здібностей учнівської молоді, а також їхньої регіональної, культурної своєрідності.

Відповідно проектування моделі управління профорієнтаційною роботою в закладах загальної середньої освіти регіону розглядається нами як діяльність, що дозволяє синтезувати прогнози з розгортанням процесів їх реалізації. При цьому розгортання процесів спирається на реальні ресурси і можливості, указує на перехід системи від реального стану до бажаного.

Відтак, в основу нашого дослідження покладаємо *діяльнісний підхід* до управління профорієнтаційною роботою в ЗЗСО та обґрунтовуємо цей процес як комплекс різного роду діяльностей: *управлінської, програмної, проектної, моделюючої, діагностичної, комунікативної*. У цьому контексті ефективність реалізації моделі управління профорієнтаційною роботою з учнівською молоддю в ЗЗСО регіону пов'язана з безпосередньою практикою управлінської діяльності.

Водночас, *управління освітою* розглядається вітчизняним ученим В. Олійником як *системний підхід*, який «спрямовується на розкриття цілісності педагогічних об'єктів, виявлення в них різноманітних типів зв'язків і зведення їх у єдину теоретичну частину» [12]. Системний підхід сприяє розробленню структури моделі управління профорієнтаційною роботою в ЗЗСО регіону на основі структурно-функціонального аналізу. З позицій даного підходу можна розглядати в управлінні профорієнтаційною роботою відповідні елементи: *організаційно-педагогічні умови організаційно-управлінські ресурси, регіональний характер освіти, суб'єкти, об'єкти*.

Системний підхід у проектуванні досліджуваної моделі виявляється в тому, що складний об'єкт (а саме таким є профорієнтаційна робота у ЗЗСО регіону) розглядається як цілісна система з характерною наявністю різноманітних зв'язків, за яких будь-який елемент системи розглядається в контексті його взаємозв'язку з іншими елементами. У цьому виразно виявляється *синергетичний ефект*.

Синергетичний підхід у педагогіці В. Кремень трактує «як можливість повному підійти до розроблення проблем розвитку педагогічних систем і педагогічного процесу, розглядаючи їх, насамперед, із позиції *відкритості, співтворчості та орієнтації на саморозвиток*» [13].

Так, подальша актуалізація проблеми вдосконалення профільного навчання як складника професійної орієнтації на засадах *синергетичного підходу* незаперечна. Синергетичний підхід допомагає враховувати в досліджуваній моделі такі важливі характеристики профорієнтаційного процесу в ЗЗСО, як відкритість навчання за профілем щодо майбутньої професії, взаємодія закладів освіти в даному процесі.

Спираючись на авторитетні дослідження з освітнього менеджменту, можемо констатувати, що модель управління профорієнтаційною роботою з учнівською молоддю в ЗЗСО регіону має, передусім, передбачати вдосконалення цього процесу, здійснюватися на наукових засадах *проектного, діяльнісного, системного і синергетичного підходів*.

Згідно з науковими обґрунтуваннями вчених і у відповідності до наукових підходів нами визначено основні принципами проектування моделі управління профорієнтаційною роботою в ЗЗСО регіону: 1) принцип формування інноваційного освітнього простору в межах загальних закономірностей розвитку системи освіти (Л. Даниленко, В. Пікельна, В. Маслов, В. Луговий та ін.); 2) принцип неперервності як цілісності етапної організації ЗЗСО формує неперервність і відповідність освіти (І. Зязюн, Л. Калініна, Н. Ничкало, В. Олійник); 3) принцип диференціації та інтеграції, який є характерним для профільної освіти (на рівні закладу освіти, регіону) і характеризується різними властивостями, у тому числі підтримкою ініціативи й

творчості суб'єктів управління (Н. Бібік, Л. Ващенко, В. Мадзігон, О. Савченко, Т. Сорочан); 4) принцип відповідності науковій логіці розвитку соціальних систем через проектування програми розвитку закладу освіти (М. Поташник, В. Лазарев, Л. Карамушка, Н. Островерхова); 5) принципи прогностичності (адаптивності), педагогічного прогнозування, постійного оновлення й удосконалення змісту освіти як взаємозв'язок ЗЗСО з зовнішнім середовищем: ринком праці, виробництвом, наукою, бізнесом, громадою (Г. Єльнікова, А. Стадник, А. Шевчук та ін.).

У проектуванні профорієнтаційної роботи, доцільно також застосувати групу специфічних принципів, які визначені дослідником Б. Федоришиним: взаємозв'язок ЗЗСО, сім'ї, базового підприємства, професійних закладів освіти і громадськості у профорієнтації учнівської молоді; відповідність діяльності щодо профорієнтації, потребам професійного розвитку особистості й водночас потребам регіонального ринку праці [14].

Оскільки діяльність – основа розвитку, доцільно говорити в межах проектування моделі управління профорієнтаційною роботою в ЗЗСО про провідну роль діяльності як переходу об'єкта моделювання від реального стану до бажаного.

За логікою дослідження, спираючись на теорію менеджменту, організаційну структуру діяльності представимо: суб'єкт – об'єкт – предмет – продукт. У даному контексті процедуру моделювання освітнього простору з профорієнтаційної роботи у ЗЗСО регіону можна визначити так:

- об'єкт моделювання – інноваційний освітній простір із профільного навчання щодо профорієнтації;
- суб'єкт моделювання освітнього простору регіону з профільної освіти – окремі педагоги-практики, моделюючі творчі групи, команди, керівники закладів та установ у сфері освіти;
- предметом моделювання слугують освітні процеси профілізації старшої ланки ЗЗСО через узагальнення освітньої практики, урахування її потреб і проблем;
- продуктом моделювання є структурно-змістові складники моделі управління профорієнтаційної роботи з учнівською молоддю в ЗЗСО регіону.

Для ефективної реалізації завдань нашого дослідження необхідно теоретично обґрунтувати модель управління профорієнтаційною роботою в ЗЗСО регіону як систему, що об'єднує мету, зміст, дидактичний комплекс (принципи, педагогічні умови, завдання, методи), інноваційний освітній простір і забезпечує професійне самовизначення учнівської молоді.

Оскільки формування інноваційного освітнього простору відбувається відповідно до закономірностей розвитку системи освіти на основі сучасної законодавчо-нормативної бази, основними структурно-функціональними компонентами моделі управління профорієнтаційною роботою в ЗЗСО регіону визначені такі: *цільовий, змістовий, організаційний, результативний*.

Цільовий компонент спрямований на актуалізацію моделі, спирається на соціальне замовлення суспільства, професійно вмотивовану учнівську молодь. Відповідно визначає теоретико-нормативний складник (нормативно-правову базу сучасної освіти, тенденції, закономірності, наукові підходи, принципи, зміст профільного навчання) як основу профорієнтаційного процесу.

Центральною ланкою цільового компоненту визначено мету проектової моделі – *підвищення якості управління профорієнтаційною роботою в ЗЗСО регіону* для забезпечення ефективного професійного самовизначення шляхом налагодження соціально-партнерських й управлінсько-організаційних зв'язків, формування належної організаційної культури партнерства.

Відповідно до мети поставлені завдання, які визначають необхідність описати, властивості, ознаки, зв'язки і характер взаємодії між складниками процесу управління

профорієнтаційної роботи з учнівською молоддю в закладах освіти регіону, що відображені в моделі.

Змістовий компонент характеризує зміст управління профорієнтаційною роботою в закладах освіти з урахуванням вимог Закону України «Про освіту» [1] специфіки освітнього середовища ЗЗСО та освітнього простору регіону.

Передбачається здійснення процесу управління профорієнтаційною роботою в закладах освіти на синергетичних засадах для узгодженості підсистем, що відображають організацію діяльності освітніх закладів як багаторівневих, багатопрофільних відкритих освітньо-виховних систем мікросоціуму регіону. Потребують проектування підсистеми освітнього кластеру з формальних і неформальних організацій: освітній заклад (ЗЗСО) має партнерські стосунки з професійно-технічним (ПТЗО), позашкільним закладом освіти (ПЗО) або закладом вищої освіти (ЗВО).

Організаційний компонент пов'язаний зі сферою функціональної і просторово-предметної організації, організаційно-діяльнісною сферою освітнього середовища ЗЗСО. Він включає концепцію, програму розвитку освітнього закладу, форми і методи, організаційно-управлінські ресурси впровадження нововведень в освітній простір регіону. Організаційний компонент також визначає основні способи організації діяльності об'єднаних у структуру суб'єктів управління – ЗЗСО, ПТЗО, ЗВО, ПЗО, соціальні інститути у структурі освітнього округу [2].

У відповідність цьому зазначимо, що ефективність реалізації вказаного компонента моделі забезпечується *організаційно-управлінськими умовами*. До таких умов реалізації організаційного компонента моделі віднесено: методи управління освітніми процесам, які в нашому дослідженні розглядаються як спосіб наукового освоєння та практичного впровадження освітніх інновацій із профільної освіти на основі реалізації управлінських завдань і функцій. Добір методів управління передбачає їх цільову приналежність до організації процесів профілізації старшої ланки ЗЗСО, здатність суб'єктів управління впливати на відповідні об'єкти управління.

Результативний компонент описує очікувані результати впровадження моделі. Він визначає показники рівня забезпечення ефективного професійного самовизначення учнівської молоді *та критерії функціонування системи* управління профорієнтаційною роботою в ЗЗСО регіону.

Виходячи з визначеного до таких критеріїв ми віднесли: 1) *концептуально-цільову* спрямованість профорієнтації через профільне навчання у ЗЗСО і відповідність цього процесу основним цілям розвитку системи освіти в регіоні; 2) *оптимальність* форм і методів організації профільного навчання як засобу профорієнтаційного процесу, що відображає дієвість системи профорієнтаційної роботи у ЗЗСО щодо виконання нею тих цілей, які впливають із потреб освітньої практики та обумовлені особливостями регіону; 3) забезпечення демократичного *характеру управління освітою* через державно-громадське партнерство та управління, яке спрямовується на підтримку відповідного рівня певних критеріїв у діяльності.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Особливість обґрунтованої нами моделі управління профорієнтаційною роботою в закладах загальної середньої освіти регіону полягає в тому, що вона дозволяє забезпечувати взаємодію ЗЗСО з педагогічними партнерами з формування профорієнтаційного простору на основі взаємозалежних і взаємозумовлених педагогічних, управлінських основ і принципів. Досліджувана модель є дієвим інструментом розвитку професійної компетентності керівників закладів освіти на основі механізму партнерських стосунків, роботи в команді для взаємоадаптації до завдань, що пов'язані з профілізацією навчання на сучасному етапі реформування української освіти.

На наше глибоке переконання, подальші розвідки потрібно спрямувати на вивчення аспектів поєднання організаційно-методичних форм, методів та управлінського інструментарію профорієнтаційної роботи керівника закладу освіти, учителя-практика, що потребує модернізації освітнього процесу. Механізми такого поєднання також вводяться, не будучи штучними, а впливають з об'єктивних явищ, які визріли в сучасній педагогічній реальності.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про освіту» // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2017. – № 38–39. – 380 с.
2. Положення про освітній округ : схвалене 27.08.2010 р. Кабінетом Міністрів України // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2010. – № 2.
3. Маслов В. І. Наукові основи та функції процесу управління загальноосвітніми навчальними закладами : навч. посібник / В. І. Маслов. – Тернопіль : Астон, 2007. – 150 с.
4. Самодрин А. П. Архітектура профільної освіти : навч.-метод. посіб. / А. П. Самодрин. – Кременчук : ПП Щербатих, 2015. – 253 с.
5. Мармаза О. І. Менеджмент в освіті : дорожня карта керівника / О. І. Мармаза. – Харків : Видавнича група «Основа», 2007. – 448 с. – (Серія «Адміністратору школи»).
6. Філософський словник / за ред. В. І. Шинкарука. – 2-е вид., перероб. і доп. – Київ : Голов. ред. УРЕ, 1986. – 800 с.
7. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Вид. друге, доповнене й виправлене / С. У. Гончаренко. – Рівне : Волинські обереги, 2011. – С. 290.
8. Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333>
9. Єльнікова Г. В. Наукові основи розвитку управління загальною середньою освітою в регіоні : монографія / Г. В. Єльнікова. – Харків : Крок, 1999. – 303 с.
10. Проскурнін В. М. Організаційно-педагогічні умови діяльності освітніх округів на регіональному рівні : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / В. М. Проскурнін. – Київ, 2008. – 256 с.
11. Мануйлов Ю. С. Соотношение понятий «пространство» и «среда» в контексте управленческой практики [Электронный ресурс] : материалы Интернет-конференции [«Топологические понятия в образовании»]. – 2010. – Режим доступа: http://vospitanie.fo.ru/page/Мануйлов_Ю.С.
12. Олійник В. Наукові основи управління підвищенням кваліфікації педагогічних працівників професійно-технічної освіти : монографія / В. Олійник. – Київ : Міленіум, 2003. – 148 с.
13. Кремень В. Педагогічна синергетика : понятійно-категоріальний синтез / В. Кремень // Теорія і практика управління соціальними системами. – № 3. – НТУ «ХПИ», 2013. – С. 3–19.
14. Федоришин Б. О. Методика виявлення і оцінки загальних інтересів особистості учнів (ОДАНІ-2) : метод. рекомендації / Б. О. Федоришин. – Київ : Центр міжрег. освіти, 1998. – 24 с.

References

1. The Law of Ukraine «On Education» (2017). *Vidomosti Verkhovnoi Rady*, 38-39, 380. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>. (in Ukr.)
2. The provision on educational district. (2010). In *Informatsiinyi zbirnyk Ministerstva osvity i nauky Ukrainy (Information collection of the Ministry of Education and Science of Ukraine)*, 2 (in Ukr.)
3. Maslov, V. I. (2007). *Scientific Basis and Functions of the Secondary Schools Management: tutor manual*. Kyiv: Aston (in Ukr.)
4. Samodrin, A. P. (2015). *Architectonics of profile education: tutor manual*. Kremenchuk (in Ukr.)
5. Marmaza, O. I. (2007). *Management in Education: Road Map of the Head*. Kharkiv: Publishing group «Osнова» (Series «Administrator of the school») (in Ukr.)
6. *Philosophical Dictionary* / ed. V. I. Shynkaruk. (1986). – 2 nd., processing. and add. Kyiv: Heads. Ed. URE (in Ukr.)
7. Goncharenko, S. U. (2011). *Ukrainian Pedagogical Encyclopedic Dictionary*. Kind. second, supplemented and corrected. Rivne (in Ukr.)
8. *The Concept of Reforming Local Self-Government and Territorial Organization of Power in Ukraine*. (2015). Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333> (in Ukr.)
9. Yelnikova, G. V. (1999). *Scientific fundamentals of general secondary education development in the region: monograph*. Kharkiv (in Ukr.)
10. Proskunin, V. M. (2008). *Organizational-pedagogical conditions of activity of educational districts at the regional level: dys. ... kand. ped. sciens*. Kyiv (in Ukr.)
11. Manuylov, Yu. S. (2010). *Relationship between the concepts «space» and «environment» in the context of management practice*. Materials of the Internet conference «Topological notions in education». Retrieved from http://vospitanie.fo.ru/page/Manuylov_Yu.S. (in Ukr.)

12. Oliynyk, V. (2003). *Scientific fundamentals of the management of professional development of professional development teachers: monograph*. Kyiv: Millennium (in Ukr.)
13. Kremen', V. (2013). Pedagogical synergetics: conceptual-categorical synthesis. *The theory and practice of management of social systems*, 3, 3–19 (in Ukr.)
14. Fedoryshyn, B. O. (1998). *Method of identification and evaluation of general interests of students' personality (ODANI-2): method. recommendations*. Kyiv: Center for the interregional. Education (in Ukr.)

Abstract. KOZIYCHUK Oksana Grigorivna. *Features of the modeling of professional orientation in general secondary education of the region.*

Introduction. In the course of the research, it can be stated that profile education does not yet sufficiently affect the professional orientation of students of general secondary education. The reason for this situation is the lack of reasonable organizational and pedagogical training conditions in the senior profession-oriented school. It actualizes the development of management models in the professional orientation work, which are a powerful mechanism in achieving new quality of profession-oriented education.

Purpose the substantiation of organizational and pedagogical peculiarities of the management model of the professional orientation work in institutions of general secondary education in region.

Results The justification of the use of the project-target approach of the system, activity and synergistic approach as a methodology of modeling. A model consisting of structural components is developed and substantiated: purposeful, informative, and organizational and activity, productive, which were determined according to traditionally stable components. The result of the implementation of this model is the positive dynamics of ensuring professional self-determination in educational institutions of the region.

Originality The article concerns the theory of communication environment in educational institutions research and its practical use in the process of modeling communication environment in the sphere of education of the region. This determines the importance of designing profession-oriented education as a vocational orientation in institutions of general secondary education.

Conclusion. In the course of the study, the necessity, interaction of the institution of general secondary education with pedagogical partners on formation of vocational guidance space on the basis of pedagogical, managerial principles was determined. In the future, our task is to reveal the organizational and pedagogical features of the practical implementation of the projective model organization of on the regional level in the context of modernization of the education system

Key words: module, projecting, professional orientation work, project approach, activity approach, system approach, synergetic approach.

*Одержано редакцією 14.11.2017
Прийнято до публікації 24.11.2017*

УДК 378:373–051 (045)

КОРІННА Ганна Олексіївна,
кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедри психології та педагогіки розвитку
дитини, Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини, Україна
e-mail: annakorinna@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ В УМОВАХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. Узагальнено теоретичні положення щодо сутності поняття «компетентність», «професійна компетентність» як важливого компонента професійної підготовки майбутніх педагогів у закладах вищої освіти. Визначено і проаналізовано структурні компоненти професійної компетентності майбутнього педагога: когнітивно-інформаційний, особистісний, мотиваційний, діяльнісний. Схарактеризовано особливості